

บทบาทของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่มีต่อการเปลี่ยนแปลง ด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

The Role of Ethnic Thai-Vietnamese People in Effecting Changes On the Thai Economy, Society and Culture

ณรงค์ศักดิ์ คุบญญอารักษ์¹ พิสิฐ บัญไชย² และ ไพบุลย์ บัญไชย³

Narongsakdi Kuboonya-aragsa,¹ Pisit Boonchai² and Paiboon Boonchai³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาประวัติความเป็นมา และบทบาทของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม พื้นที่วิจัย ได้แก่ จังหวัดหนองคาย และจังหวัดอุบลราชธานี คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2556 ถึง กันยายน พ.ศ.2558 ข้อมูลจากเอกสาร และข้อมูลภาคสนาม นำมาวิเคราะห์แบบอุปนัย โดยการจำแนกชนิดข้อมูล และนำเสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประวัติความเป็นมาของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้มีการอพยพเข้ามาในประเทศไทยหลายครั้ง กระจายกันอยู่หลายพื้นที่ สาเหตุสำคัญ คือ ถูกกวาดต้อนเข้ามาในฐานะเชลยศึกสงครามโดยการถูกบังคับ อพยพลี้ภัยทางการเมืองและศาสนา และอพยพด้วยความสมัครใจ ในอดีตชาวเวียดนามไม่สามารถเลือกประกอบอาชีพได้ เนื่องจากไทยมีพระราชบัญญัติการควบคุมคนต่างด้าว จึงไม่มีที่ดินทำกินและไม่ได้มีโอกาสการศึกษา ในปัจจุบันมีที่ดินทำกินมาก ประกอบอาชีพได้หลากหลาย จากประสบการณ์ที่อยู่กับคนไทยทำให้สามารถประกอบธุรกิจของตนเองจนประสบความสำเร็จ และได้รับโอกาสทางการศึกษาในระดับสูงขึ้น และ 2) บทบาทของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม บทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ คือ ได้จัดตั้งสมาคมชาวเวียดนาม เพื่อเป็นหน่วยงานติดต่อสื่อสารร่วมมือกับหน่วยราชการ ช่วยเหลือ ร่วมพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว ถ่ายทอดความรู้ด้านการช่างฝีมือแรงงาน ประกอบกิจการค้าด้านอาหารพื้นเมืองเวียดนามในพื้นที่ สร้างความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทย และเวียดนามให้ดีขึ้น ด้านสังคม การมีค่านิยมที่ขยันอดทนช่วยแก้ไขปัญหาสังคม ด้านการสร้างงานเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านวัฒนธรรมการยึดมั่นในศาสนา ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ ความกตัญญู ซึ่งมีผลต่อการปลูกฝังค่านิยม เรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรมสำหรับประเทศไทย

คำสำคัญ : สมาคมชาวเวียดนาม ; ชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม ; สังคมและวัฒนธรรม

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวัฒนธรรมศาสตร์ คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, Doctoral Student in Cultural Science, Faculty of Cultural Science, Mahasarakham University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, Assistant Professor, Faculty of Cultural Science, Mahasarakham University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, Assistant Professor, Faculty of Education, Mahasarakham University

ABSTRACT

This investigation aimed at studying the historical background and role of ethnic Thai-Vietnamese people in effecting changes on the Thai economy, society and culture. The research area was Nong Khai and Ubon Ratchathani Provinces in Northeastern Thailand. The research sample was purposively selected and consisted of sixty individuals. The tools used for data collection were an interview form and a form for recording group discussions. The study began in May 2013 and ended in September 2015. The data was collected from documents and field research, categorized in groups and analyzed using an analytic induction method. The results are presented here as a descriptive analysis.

The results show as follows: 1) Ethnic Thai-Vietnamese people living in Northeastern Thailand immigrated to Thailand several times and spread in many areas. The main reason is that they were imprisoned as a prisoner of war by force. They voluntarily emigrated as a political and religious refugee. In the past, Vietnamese nationals were not permitted to choose the career due to the Thailand's Aliens Control Act. Thus, they had no arable land and no educational opportunities. At present, they have their right to own land and have a variety of occupations. From their experience of living with Thai people, Vietnamese migrants are able to run successful businesses and get higher education opportunities. 2) The roles of ethnic Thai-Vietnamese people in effecting changes on the Thai economy, society and culture. The role in economic change can be visible through the establishment of Vietnamese Association for communication and cooperation with Government Agencies, the help and participation in tourism development, the transfer of knowledge about craft skill, the undertaking of local Vietnamese food in the area, and the establishment of better diplomatic relations between Thailand and Vietnam. The role in effecting changes on society shows that ethnic Thai-Vietnamese people have a value of diligence and patience, have helped solve social problems in job creation, and have been a good role model in culture. The role in effecting changes on culture shows that adherence to their religion, traditions, rituals, beliefs and gratitude has contributed to cultivating the value of cultural conservation for Thailand.

Keywords : Vietnamese Association ; Ethnic Thai-Vietnamese People ; Society and Culture

บทนำ

การอพยพย้ายถิ่นเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยของชาวเวียดนามในอดีตเกิดขึ้นหลายครั้ง จากหลายปัจจัย เช่น การถูกกดขี่และกดขี่ทางศาสนา ความยากจน การถูกกวาดต้อนเป็นเชลยศึก และการค้า เป็นต้น นอกจากนี้กลุ่มชาวเวียดนามก๊วติ ยังเข้ามาตั้งฐานกำลังในการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านฝรั่งเศสช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ถึงต้นศตวรรษที่ 20 รวมทั้งหนีการปราบปรามของกองกำลังฝรั่งเศสจากฝั่งลาวในช่วงสงครามโลกและหลังสงครามโลกครั้งที่สอง (ธัญญาทิพย์ ศรีพนา และ Trinh Dieu Thin, 2548) ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในพื้นที่ศึกษา เดิมอาศัยอยู่บริเวณภาคกลางของประเทศเวียดนาม คือ เมืองฮาดิง และเมืองกวางตรี ได้อพยพผ่านมาจากประเทศลาว เข้าสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ของไทย ด้วยเหตุผลและนโยบายความมั่นคง ผู้อพยพต้องมาพึ่งพิงรัฐบาลไทยหลายด้าน โดยเฉพาะด้านปัจจัย 4 ซึ่งมีนโยบาย และมาตรการในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของชาวเวียดนามอพยพอย่างเข้มงวด เช่น ถูกจำกัดที่อยู่อาศัยในพื้นที่ที่สามารถควบคุมดูแลได้ ห้ามประกอบอาชีพ บางสาขา ห้ามถือครองที่ดิน (ศรีธัญญา สุขรี, 2559) โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนของไทย คือ หนองคาย นครพนม มุกดาหาร และอุบลราชธานี

คนกลุ่มนี้ไม่ได้รอคอยรับความช่วยเหลือจากทางการไทยฝ่ายเดียว แต่ได้ใช้ศักยภาพของตนเองพัฒนาความเป็นอยู่ให้ปลอดภัย สร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้ดีขึ้น ทั้งที่มีปัจจัยการผลิตและการประกอบอาชีพจำกัด ขณะเดียวกันยังมีปัญหาถูกคุกคามทางการเมืองจากไทย กล่าวคือ อาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ เพราะอาจจะนิยมในลัทธิคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นความ

ไม่ไว้วางใจต่อผู้อพยพชาวเวียดนามในสมัยนั้น

ในพื้นที่จังหวัดหนองคายและอุบลราชธานี เนื่องจากมีผู้อพยพชาวไทยเชื้อสายเวียดนามจำนวนมาก และมีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมชุมชนหลายเรื่อง เช่น ได้รวมกลุ่มกันเป็นสมาคม ได้เข้าร่วมโครงการพัฒนากับทางจังหวัดเป็นอย่างดี และการใช้ศักยภาพด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ การจ้างงาน การพัฒนาอาชีพให้คนไทย การพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว การสร้างความสัมพันธ์ทางการทูต และการเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี ด้านวัฒนธรรมมีการยึดมั่นในประเพณี ศาสนาอย่างเคร่งครัดสามารถนำมาประยุกต์ใช้พัฒนาความเป็นอยู่ให้แก่คนไทยเป็นอย่างมาก (ธีรภัทร เจริญสุข, 2555) แรงจูงใจในการศึกษาเรื่องนี้เกิดจากการหาคำตอบว่า ศักยภาพของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม จะมีแนวทางในการประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในปัจจุบันของประเทศไทยอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาบทบาทของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยประยุกต์กรอบแนวคิดจากแนวคิดเรื่องความเป็นชาติพันธุ์ของ Barth (1969) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ชาติพันธุ์เป็นสำนึกที่ถูกสร้างขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง และเป็นผู้เลือกวัฒนธรรมต่างๆ แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบทแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป แนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ของ Steward (1963) อธิบายว่าความซับซ้อนของโครงสร้างทางสังคมส่งผลให้เกิดพลวัตและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ซึ่งมีอิทธิพลมาจากการจัดการของรัฐบาลสมัยใหม่ และการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมเดิมกับวัฒนธรรมอื่น และทฤษฎีการผสมผสานทางวัฒนธรรม ของ Robert (1965) เป็นพื้นฐานของการผสมกลมกลืนเพื่อให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีการกระทำที่เป็นไปแนวทางเดียวกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) และการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการวิจัย ได้แก่ คนไทยที่มีเชื้อสายเวียดนาม และคนไทยที่ไม่มีเชื้อสายเวียดนามที่อาศัยอยู่ในพื้นที่วิจัย ได้แก่ เทศบาลตำบลท่าบ่อ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย และเทศบาลนครอุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 60 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 60 คน ได้แก่ กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) เป็นผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา บทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม จำนวน 15 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) เป็นคนไทยเชื้อสายเวียดนามผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและบทบาทที่สำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม จำนวน 30 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) เป็นประชาชนทั่วไปที่ไม่มีเชื้อสายเวียดนาม จำนวน 15 คน ได้แก่ ผู้ประกอบการ ผู้ซื้อหรือผู้รับบริการ ครูที่สอนนักเรียนไทยเชื้อสายเวียดนาม ข้าราชการปกครองจังหวัด ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ประเพณี พิธีกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ ได้แก่
 - 1.1 แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ตอนที่ 2 บทบาทการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ ตอนที่ 3 บทบาทการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม ตอนที่ 4 บทบาทการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม
 - 1.2 แบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ และประวัติความเป็นมา ตอนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ ตอนที่ 3 การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม ตอนที่ 4 การเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม

2. แบบบันทึกแนวทางการสนทนากลุ่ม ใช้สำหรับบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่ม จำนวน 6-10 คน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 รายชื่อผู้เข้าร่วมการสนทนา ตอนที่ 2 ประเด็นในการสนทนา ตอนที่ 3 ประเด็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะอื่นๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากเอกสาร โดยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) กระทำก่อนเข้าไปเก็บข้อมูลภาคสนาม และการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) ได้แก่ 1) การสัมภาษณ์ (Interview) และ 2) การสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2556 ถึง เดือนมิถุนายน 2558

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำควบคู่กันไประหว่างภาคสนาม โดยนำข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาเอกสาร และข้อมูลภาคสนามมาแยกประเภทจัดหมวดหมู่ สรุปสาระสำคัญตามประเด็นความมุ่งหมายที่ทำการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) ของ สุกางค์ จันทวานิช (2553) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือ การใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างกันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีการสังเกตควบคู่กับการซักถาม และศึกษาข้อมูลจากเอกสารด้วย แล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ อาศัยข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytics Induction) แล้วจึงวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเป็นข้อสรุป และนำข้อมูลที่ได้มาสรุป อภิปรายผลด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) (สุกางค์ จันทวานิช, 2554)

สรุปผลการวิจัย

1. ชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม ได้อพยพย้ายถิ่นมายังภาคตะวันออกเฉียงเหนือและประเทศไทยหลายครั้งตามช่วงเวลา แรงจูงใจ หรือสาเหตุที่แตกต่างกัน ตั้งแต่ช่วงก่อนสมัยอยุธยา ช่วงสมัยอยุธยาตอนกลางศตวรรษที่ 17 เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกกดขี่ทางศาสนา เป็นชาวเวียดนามที่นับถือศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิก ช่วงสมัยกรุงธนบุรี กลางศตวรรษที่ 18 ช่วงต้นและกลางสมัย

รัตนโกสินทร์หรือปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยกลุ่มชาวเวียดนามที่เข้ามาก่อนสิ้นสงครามโลกครั้งที่สอง เรียกว่ากลุ่มญวนเก่า และเข้ามาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เรียกว่ากลุ่มญวนใหม่ หรือญวนอพยพ เป็นช่วงความขัดแย้งรุนแรงระหว่างชาวเวียดนามกับชาวฝรั่งเศส ประกอบด้วยสามรุ่นด้วยกัน คือ รุ่นที่ 1 รุ่นบิดามารดา ซึ่งมีได้เกิดบนแผ่นดินไทยแต่ข้ามแม่น้ำโขงเข้ามาในประเทศไทย รุ่นที่ 2 หรือรุ่นลูก ซึ่งมีได้เกิดบนแผ่นดินไทยแต่ข้ามแม่น้ำโขงเข้ามาในประเทศไทย และรุ่นที่ 3 หรือรุ่นหลาน หมายถึง รุ่นหลานของบิดามารดานั่นเอง ในด้านกฎหมายชาวเวียดนามอพยพ รุ่นที่ 1 เป็นรุ่นที่ได้รับ “สถานะผู้เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย” หรือ “สถานะคนต่างด้าว” ส่วนรุ่นที่ 2 และรุ่นที่ 3 เป็นกลุ่มที่จะได้สัญชาติไทยหากยื่นคำร้องขอ (ธัญญาทิพย์ ศรีพนา และ Trinh Dieu Thin, 2548)

“ญวน” เป็นชื่อเรียกชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ซึ่งมีจำนวนมากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การคงอยู่ของชุมชนหรือหมู่บ้านหรือค่ายของชาวเวียดนาม ได้ปรากฏขึ้นสมัยอยุธยา รัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ท่ามกลางชุมชน หรือหมู่บ้าน หรือค่ายของชาวต่างชาติอื่นๆ ที่ตั้งอยู่ในอาณาเขตนอกกรุงศรีอยุธยา (ธัญญาทิพย์ ศรีพนา และ Trinh Dieu Thin, 2548)

หลังสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลงเมื่อปี 2488 ได้มีชาวเวียดนามอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในภาคอีสานจำนวนหนึ่ง จนกระทั่งวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ.2489 เกิดเหตุการณ์ที่เรียกกันว่า “วันท่าแขกแตก” ซึ่งเป็นการปราบปรามชาวเวียดนามโดยฝรั่งเศส ทำให้ชาวเวียดนามที่อาศัยอยู่ที่ท่าแขกหนีข้ามแม่น้ำโขงมาฝั่งไทยเป็นจำนวนมากได้ลี้ภัยและพำนักอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในสมัยรัฐบาลปรีดี พนมยงค์ ในปี พ.ศ.2489 ซึ่งในขณะนั้นได้ให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ทั้งที่อยู่ อาหาร ยารักษาโรค ที่ดินทำกิน และการประกอบอาชีพ

ต่อมาสมัยการบริหารประเทศของ จอมพล ป.พิบูลสงคราม ในปี พ.ศ.2492 เห็นว่าความขัดแย้งระหว่างเวียดนามกับฝรั่งเศสและการเคลื่อนไหวอย่างลับของ เวียดนามใหม่ ซึ่งเป็นกลุ่มขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามที่ต่อต้านสหรัฐอเมริกาและระบบทุนนิยม ซึ่งได้ใช้พื้นที่ในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยเป็นฐานปฏิบัติการ และเป็นสถานที่ลี้ภัย (นิภากร กำจรเมฆกุล, 2556) จะเป็นภัยร้ายแรงต่อความมั่นคงของประเทศ ทำให้นโยบายความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยกับ ชาวเวียดนามอพยพเปลี่ยนแปลงไป จากที่เคยให้การช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรม มีการผ่อนผันให้ไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองและการทะเบียนคนต่างด้าว รวมถึงการที่เคยอนุมัติงบประมาณให้กระทรวง

มหาดไทยเพื่อช่วยเหลือกัน ก็เปลี่ยนเป็นวางมาตรการควบคุมคนญวนอพยพอย่างเข้มงวด ซึ่งทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเวียดนามอพยพได้รับความกดดันอย่างยิ่ง

สมัยรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เมื่อปี พ.ศ.2323 ได้ประกาศใช้นโยบาย 66/2523 เป็นนโยบายการต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์โดยเน้นการใช้การเมืองนำการทหาร เพื่อยุติสถานการณ์สงครามปฏิวัติของคอมมิวนิสต์และปฏิบัติต่อผู้เข้าร่วมกับคอมมิวนิสต์ที่เข้ามามอบตัวในฐานะประชาชนร่วมชาติและช่วยเหลือให้ใช้ชีวิตใหม่ร่วมกันต่อไปในสังคมอย่างเหมาะสม ปัญหาของชาวเวียดนามอพยพในลักษณะที่จะเป็นภัยต่อความมั่นคงในประเทศจึงยุติลง รัฐบาลเริ่มให้สัญชาติคนเวียดนามที่ผ่านกระบวนการตรวจสอบอย่างเข้มข้นแล้ว ซึ่งส่งผลให้ชาวเวียดนามอพยพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความรักสามัคคี ประกอบอาชีพด้วยความอดทน เคารพกฎหมาย ร่วมพัฒนาประเทศ ทำประโยชน์และมุ่งตอบแทนคุณแผ่นดินไทย. (รู้จัก “คำสั่ง 66/23” การปรองดองและยุติสถานการณ์สู้รบในชนบทที่ถูกพูดถึงอีกครั้ง ยุค คสช., 2560)

2. บทบาทของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

2.1 บทบาทด้านเศรษฐกิจ พบว่า ได้ร่วมกันเป็นสมาคม ประสานงาน ร่วมมือกับกับหน่วยราชการของจังหวัดในการพัฒนาเศรษฐกิจหลายด้าน พัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว ถ่ายทอดความรู้ด้านฝีมือช่างแรงงานการประกอบกิจการค้าอาหารพื้นเมืองเวียดนาม ส่งผลมีการส่งเสริมและกระตุ้นให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ให้เจริญก้าวหน้า สร้างความสัมพันธ์ทางการทูต การค้าระหว่างไทยและเวียดนามดีขึ้น ทางกระดับจังหวัดได้ยอมรับศักยภาพและไว้วางใจจะไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงเหมือนในอดีต

ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย และอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เมื่ออพยพเข้ามาในในอดีตไม่สามารถเลือกประกอบอาชีพได้ตามอิสระ เนื่องจากพระราชบัญญัติควบคุมคนต่างด้าว รัฐบาลได้มีการจัดพื้นที่ให้ทำกินเพื่อความอยู่รอดได้ทำเกษตร ปลูกผัก ค้าขาย เป็นลูกจ้างชาวไทย แต่ในปัจจุบันสามารถประกอบอาชีพได้หลากหลายด้วยความขยัน อดทน ประหยัด และอดออม จึงเป็นเจ้าของกิจการค้าประเภทต่างๆ โดยเฉพาะธุรกิจร้านอาหารเวียดนามที่มีตั้งแต่ขนาดเล็กไปจนถึงขนาดใหญ่ เช่น ร้านอาหารเวียดนามจากร้านกอล์ฟเฟอร์ไฮส์ ร้านอาหารอินโดจีน ร้านขายของฝากในอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี กิจการร้านอาหารเวียดนาม หรือร้านขายของฝาก ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก นอกจากนี้

กิจการร้านขายเสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องมือเครื่องใช้จากเวียดนามในตลาดอินโดจีน กิจการอยู่ซ่อมรถ ร้านถ่ายรูป กิจการปั้มน้ำมัน กิจการค้าส่งค้าปลีก สินค้าอุปโภค สินค้าบริโภค กิจการนำเข้าเที่ยว เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า มีแรงงานชาวเวียดนามเข้ามาทำงานในพื้นที่จังหวัดหนองคาย และอุบลราชธานี ซึ่งเข้ามาทำงานโดยอาศัยเครือข่ายของญาติพี่น้อง และเพื่อน กลุ่มเจ้าของกิจการที่เป็นคนไทยเชื้อสายเวียดนาม ซึ่งนิยมจ้างแรงงานชาวเวียดนามและชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม เนื่องจากมีความขยัน อดทน ไม่เกียจงาน และค่าจ้างค่อนข้างถูกกว่าแรงงานไทย รวมทั้งทัศนคติ ความรักในเพื่อนร่วมชาติที่ถูกปลูกฝังมา ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามจึงถือว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริม กระตุ้น และพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ให้เกิดการขยายตัว

2.2 บทบาทด้านสังคม พบว่า ส่วนราชการในระดับจังหวัดได้ยอมรับและไว้วางใจจะไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงเหมือนในอดีต จึงส่งเสริม สนับสนุนให้ชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมท้องถิ่น กล่าวคือ การมีค่านิยมที่ขยันอดทน เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับคนไทย การมีระบบครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและการนับถือเครือญาติ การเคารพผู้อาวุโส การนับถือบรรพบุรุษ การช่วยเหลือตอบแทนคุณแผ่นดินไทยที่ได้เป็นที่อาศัยหลบภัย

การรวมกลุ่มเป็นชมรม หรือสมาคม ชาวเวียดนามและชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม ปัจจุบันได้รับอนุญาตและรับรองอย่างถูกกฎหมายจากทางราชการ ให้มีบทบาทเป็นหน่วยประสานงาน การติดต่อสื่อสารระหว่างชาวไทยเชื้อสายเวียดนามภายในจังหวัด และระหว่างกันทั่วประเทศรวมถึงภาคส่วนต่างๆ ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และราบรื่น นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมให้ความช่วยเหลือ ร่วมพัฒนา แก้ไขปัญหาในสังคม เนื่องจากได้รับการปลูกฝังให้มีความสำนึกในบุญคุณ และกตัญญูต่อแผ่นดินไทย และมีกิจกรรมในการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็งเพื่อส่งเสริม รักษาเอกลักษณ์ความเป็นเชื้อชาติเวียดนาม

สำหรับด้านการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง มีการสอนภาษาเวียดนามให้กับลูกหลาน และมีการสนับสนุนให้ลูกหลานได้รับการศึกษาอย่างเต็มที่ เหมาะสมตามความรู้ความสามารถ ซึ่งชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม คิดว่า การที่ลูกหลานในรุ่นหลังมีสิทธิได้รับการศึกษาที่ดีและเหมาะสม จะทำให้สามารถเป็นพลเมืองที่สำคัญ ในการพัฒนาสังคมไทยต่อไปได้ เพราะถือว่าเป็นคนไทยคนหนึ่งแม้จะมีเชื้อสายเวียดนามจากบรรพบุรุษ โดยชาวไทยเชื้อสายเวียดนามได้ทำหน้าที่เป็นครู และอาจารย์พิเศษในสถานศึกษาหน่วยงานของรัฐในท้องถิ่น และมหาวิทยาลัย เช่น อาจารย์ทวีรุ่งโรจน์จรกุล ชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม จังหวัดอุบลราชธานี

ได้ทำหน้าที่โดยเป็นที่ปรึกษาให้กับศูนย์เวียดนามศึกษา สถาบันการศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เพื่อสอนภาษาเวียดนามให้แก่ นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการไทย และเวียดนาม ที่เรียนภาษาเวียดนามในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถือเป็นบทบาทสำคัญของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการศึกษาภาษาเวียดนามมาใช้จนเป็นที่ยอมรับการยอมรับจากภาคส่วนต่างๆ ในสังคมไทย

2.3 บทบาทด้านวัฒนธรรม พบว่า มีการปลูกฝังค่านิยมที่ดี มีประโยชน์ต่อการพัฒนาวัฒนธรรมของไทย บทบาททางวัฒนธรรมหลายเรื่องของชาวไทย เชื้อสายเวียดนามได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาจังหวัด ด้านศิลปะ เทคโนโลยี กล่าวคือ ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามมีการรักษา สืบทอดประเพณี วัฒนธรรมและกิจกรรมของกลุ่มอย่างเข้มแข็ง ได้แก่ การไหว้บรรพบุรุษในวันตรุษเวียดนาม หรือตรุษเต๊ต หรือ เต็ตเฮงยันทำน ลูกหลานต้องกลับมาไหว้บรรพบุรุษเพื่อแสดงความกตัญญู และเป็นการพบกันในรอบครวัตรณที่ลูกหลานไปทำงานในพื้นที่อื่น เป็นช่วงการอบรมสั่งสอนลูกหลานในเรื่องของความกตัญญู การให้ความเคารพผู้อาวุโส และบรรพบุรุษ ความสามัคคี การช่วยเหลือเกื้อกูล การแบ่งปันในครอบครัว และในกลุ่ม ด้านการจัดกิจกรรมทำพิธีไหว้ เทพเจ้าที่ศาลเจ้า เป็นการทำพิธีสำคัญตามความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม ซึ่งบางพื้นที่มีศาลเจ้าหลายแห่ง เช่น ศาลเจ้าบูชาเต๋นฮึงด้าว อำเภอบ้านดง จังหวัดหนองคาย การให้ความร่วมมือและมีบทบาทในกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น เช่น งานประจำปีของจังหวัด งานวันเข้าพรรษา งานวันเฉลิมพระชนพรรษา งานวันตรุษจีน สารทจีน เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีการจัดงานศพแบบเวียดนาม ซึ่งกรรมกรแต่ละชุมชนเป็นตัวกลางดำเนินงานแทนญาติพี่น้องของผู้เสียชีวิต การจัดประเพณีการแต่งงาน มีการแต่งกายด้วยชุดเวียดนามในงานสำคัญ การนับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ การบริโภคอาหารเวียดนาม ความงามด้านการผสมผสานศิลปะการก่อสร้างสถานที่ต่างๆ ในท้องถิ่น ซึ่งเป็นกิจกรรมเฉพาะกลุ่มของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม แต่เป็นกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นการสืบสาน รักษา สืบทอดกิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรมที่สำคัญของกลุ่มอย่างเข้มแข็ง ไม่ให้ลูกหลานชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่อาศัยในประเทศไทยลืมประเพณีวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ รวมทั้งเป็นการปลูกจิตสำนึกให้รักแผ่นดินเกิดของตน ได้แก่ ประเทศไทยที่อาศัยอยู่ด้วยความมั่นคงในชีวิต สะท้อนให้เห็นบทบาททางวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในการพัฒนาจังหวัด โดยเป็นการกระตุ้น สร้างค่านิยม และปลูกฝังพฤติกรรมอันดีงามให้รักและหวงแหนวัฒนธรรมในแผ่นดินเกิดของตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม ได้อพยพย้ายถิ่นมาอาศัยในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และประเทศไทยหลายครั้งตามช่วงเวลา และแรงจูงใจที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มชาวเวียดนามที่เข้ามาก่อนสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 2 เรียกว่ากลุ่มญวนเก่า และเข้ามาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เรียกว่ากลุ่มญวนใหม่ หรือญวนอพยพ เป็นช่วงความขัดแย้งระหว่างชาวเวียดนามกับชาวฝรั่งเศสที่มีความรุนแรงโดยชาวเวียดนามอพยพหนีการปราบปรามของกองกำลังฝรั่งเศสมาทางประเทศลาว เข้ามาอาศัยในบริเวณพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยเป็น จำนวนมาก สอดคล้องกับกรณีการศึกษาชาวเวียดนามในประเทศไทย ของ Schrock et al (1970) ทำการศึกษาเรื่อง Minority Groups in Thailand ได้แบ่งชาวเวียดนามอพยพเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรก อพยพเข้ามาในช่วงกลางศตวรรษ ที่ 19 และกลุ่มที่สอง เข้ามาในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 (หลังสงครามโลกครั้งที่ 2) สอดคล้องกับการศึกษาของ Poole (1970) ได้แบ่งชาวเวียดนามที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยตามช่วงเวลาและความสัมพันธ์ของชาวเวียดนามกับคนเชื้อชาติอื่นในลักษณะการผสมกลมกลืนผ่านการนับถือศาสนา โดยแบ่งประเภทของคนเวียดนามหรือคนญวนเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 คนญวนที่อพยพ เข้ามาในประเทศไทยสมัยอยุธยาธนบุรี และต้นรัตนโกสินทร์ กลุ่มที่ 2 คนญวนที่อพยพเข้ามาในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 และสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2

สำหรับการบริหารประเทศสมัย จอมพล ป.พิบูลสงคราม เห็นว่าความขัดแย้งระหว่างเวียดนามกับฝรั่งเศสและการเคลื่อนไหวอย่างลับของเวียดนาม จะเป็นภัยร้ายแรงต่อความมั่นคงของประเทศ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยกับชาวเวียดนามอพยพเปลี่ยนแปลงไป จากที่เคยให้การช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรม ผ่อนผันให้ไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองและการลงทะเบียนคนต่างด้าวรวมถึงการที่เคยอนุมัติงบประมาณให้กระทรวงมหาดไทยเพื่อช่วยเหลือญวนอพยพ ก็เปลี่ยนเป็นวางมาตรการควบคุมคนญวนอพยพอย่างเข้มงวดแทน สอดคล้องกับงานของ สุเทพ สุนทรเกสัช (2553 ; อ้างอิงมาจาก นิภากร กำจรเมฆกุล, 2556) นำเสนอว่าชาวเวียดนามอพยพและชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในประเทศไทยต่างถูกจับตามองด้วยความระแวงจากรัฐบาลในช่วงจอมพล ป. พิบูลสงคราม เข้ามาบริหารประเทศ เพราะเป็นช่วงกระแสการต่อต้านคอมมิวนิสต์ของสหรัฐอเมริกา ทำให้รัฐบาลในยุคนั้นเกรงว่าไทยจะได้รับผลกระทบจากการเคลื่อนไหวของกลุ่มเวียดนามที่ต่อต้านสหรัฐอเมริกาและระบบทุนนิยม เพราะขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามใช้พื้นที่

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยเป็นฐานปฏิบัติการและลี้ภัยโดยการสนับสนุนจากชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม และสอดคล้องกับสัญญาทิพย์ ศรีพนา และ Trinh Dieu Thin (2548) โดยชาวเวียดนามอพยพและชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในประเทศไทยถูกรัฐบาลในยุค จอมพล ป.พิบูลสงคราม ออกมาตรการเพื่อแก้ปัญหาโดยรัฐบาลประกาศให้มีการควบคุมชาวเวียดนามที่อาศัยใน 8 จังหวัด ในปี ค.ศ.1950 (พ.ศ.2493) ได้แก่ หนองคาย อุบลราชธานี สกลนคร นครพนม อุดรธานี ขอนแก่น ศรีสะเกษ และปราจีนบุรี และต่อมาในปี ค.ศ.1953 (พ.ศ.2496) รัฐบาลได้กำหนดให้ควบคุมชาวเวียดนามอพยพให้อาศัยอยู่ใน 5 จังหวัดเท่านั้น คือ หนองคาย อุบลราชธานี สกลนคร นครพนม และปราจีนบุรี ได้มีการย้ายชาวเวียดนามบางส่วนไปจังหวัดสุราษฎร์ธานี พัทลุง เพื่อไม่ให้สามารถเคลื่อนไหวต่อต้านที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในภูมิภาคสอดคล้องกับแนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของ Steward (1963) อธิบายว่าความซับซ้อนของโครงสร้างทางสังคมส่งผลให้เกิดพลวัตและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมซึ่งมีอิทธิพลมาจากการจัดการของรัฐชาติสมัยใหม่

2. บทบาทของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

2.1 บทบาทด้านเศรษฐกิจ ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม กระตุ้น และพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ให้เกิดการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเป็นเจ้าของกิจการค้า ธุรกิจร้านอาหาร เวียดนาม ตั้งแต่ขนาดเล็กไปจนถึงขนาดใหญ่ เจ้าของกิจการร้านขายเสื้อผ้าสำเร็จรูป กิจการอยู่ซ่อมรถ ร้านถ่ายรูป ร้านขายของฝาก (หมุย) กิจการปั้มน้ำมัน กิจการค้าส่ง ค้าปลีก สีนค้าอุปโภคบริโภค กิจการนำเที่ยว เป็นต้น สอดคล้องกับงานเขียนของ จีรัทร เจริญสุข (2555) กล่าวว่า หลังจากรัฐบาลยอมรับให้ชาวเวียดนามสามารถแปลงสัญชาติเป็นไทย ไม่ต้องมีใบต่างด้าว มีสิทธิหน้าที่ในความเป็นไทยทุกประการ เหวียดเกี้ยว ก็ใช้ทุนที่สะสมมากว้านซื้อที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ รับจ้าง ขยายผล เข้าครอบครองที่ดินจำนวนมากที่เคยฝากไว้ในชื่อคนไทย และมีบทบาททางเศรษฐกิจ สังคมอย่างสูง ปัจจุบันยังเข้าสู่รุ่นที่สามได้รับการศึกษาและสำเร็จปริญญาจากมหาวิทยาลัย สามารถนำความรู้มาปรับปรุงกิจการให้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้นได้

ด้านแรงงาน ชาวเวียดนามในพื้นที่จังหวัดหนองคาย และอุบลราชธานี เข้ามาทำงานโดยอาศัยเครือข่ายของญาติพี่น้อง และเพื่อน กลุ่มเจ้าของกิจการที่เป็นคนไทยเชื้อสายเวียดนามนิยมจ้างแรงงานชาวเวียดนามและชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม เนื่องจาก

มีความขยัน อดทน ไม่เกียจงาน และค่าจ้างถูกกว่าแรงงานไทย รวมทั้งทัศนคติความรักในเพื่อนร่วมชาติที่ถูกปลูกฝังมา สอดคล้องกับ วชิรี ศรีคำ (2557) พบว่า การเป็นแรงงานข้ามชาติในไทย เนื่องจากมีญาติพี่น้อง และเพื่อนทำงานอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานีคนเหล่านี้ชักชวนให้เข้าไปทำงานตามญาติและเพื่อนที่ทำงานในพื้นที่เดียวกัน อาศัยอยู่ที่พักแห่งเดียวกัน รวมทั้งหลายคนมีนายจ้างคนเดียวกัน แรงงานย้ายถิ่นเวียดนามมีพาสปอร์ตเข้าเมือง แต่ไม่มีสิทธิทำงานเมื่อครบ 30 วันจะข้ามแดนช่องเม็กออกนอกประเทศไป สปป.ลาว และตรวจตราหนังสือเดินทางกลับเข้ามาทำงานใหม่ การปรับตัวในการทำงานที่อาจเสี่ยงต่อการถูกจับกุมนั้น จะได้รับความช่วยเหลือจากนายจ้างว่าแรงงานเหล่านี้เป็นลูกหลานที่อยู่เวียดนามเดินทางเข้ามาเยี่ยมตนเองในประเทศไทยซึ่งเป็นญาติมาช่วยทำงานเท่านั้น

2.2 บทบาทด้านสังคม ในระดับจังหวัดได้ยอมรับและไว้วางใจว่าไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงเช่นในอดีต ชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม มีลักษณะที่ให้ความสำคัญต่อครอบครัว และเครือญาติ เคราฟูผู้อาวุโสและบรรพบุรุษมีการรวมกลุ่มในนามของชมรมหรือสมาคมชาวเวียดนามและชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม เพื่อติดต่อสื่อสารระหว่างชาวไทยเชื้อสายเวียดนามภายในจังหวัด ภายในประเทศ ภาคส่วนต่างๆ และต่างประเทศได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และราบรื่น มีกิจกรรมให้ความช่วยเหลือ ร่วมพัฒนา แก้ไขปัญหาในสังคม ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภากร กำจรเมฆกุล (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การสื่อสารการเมืองของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามพบว่า ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามมีการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็งได้รับการยอมรับจากภาครัฐมากขึ้น เนื่องจากมีส่วนร่วมและให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนกิจกรรมของหน่วยงานราชการด้วยดีเสมอมา ด้านการศึกษาให้ความสำคัญอย่างยิ่ง มีการสอนภาษาเวียดนามให้กับลูกหลาน และมีการสนับสนุนให้ลูกหลานได้รับการศึกษาเต็มที่ ตามความรู้ความสามารถ ซึ่งจะเป็นพลเมืองที่สำคัญในการพัฒนาสังคมไทยต่อไปโดยชาวไทยเชื้อสายเวียดนามได้ทำหน้าที่เป็นครู และอาจารย์พิเศษในสถานศึกษา หน่วยงานของรัฐในท้องถิ่น และมหาวิทยาลัย เพื่อสอนภาษาเวียดนามให้แก่ นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการไทย และเวียดนามที่เดินทางเข้ามาเรียนภาษา สอดคล้องกับทฤษฎีการผสมผสานทางวัฒนธรรมของ Robert (1965) กล่าวว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมเป็นพื้นฐานของการผสมกลมกลืนเมื่อคนเราอยู่ในสังคมร่วมกันแล้วย่อมมีการกำหนดแนวทาง ระเบียบข้อบังคับต่างๆ เพื่อให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีการกระทำที่เป็นไปในแนวทางอันเดียวกัน การที่สังคมยอมรับในข้อกำหนดย่อมถือได้ว่าเป็นการสร้างวัฒนธรรมใหม่ขึ้น จนเกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม

และเป็นการผสมกลมกลืนกันที่เหมาะสมด้วย

2.3 บทบาทด้านวัฒนธรรม มีบทบาทสำคัญในการรักษา ถ่ายทอดประเพณีวัฒนธรรมและกิจกรรมของกลุ่มให้กับรุ่นลูกหลานอย่างเข้มแข็ง กิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การไหว้บรรพบุรุษในวันตรุษเวียดนาม พิธีไหว้เทพเจ้าที่ศาลเจ้า มีความพยายามสืบทอดภาษาเวียดนามในการสื่อสารระหว่างกัน และเป็นเครื่องมือในการใช้เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและประเทศเวียดนาม มีวัฒนธรรมการจัดงานศพแบบเวียดนาม การจัดประเพณี การแต่งงาน การแต่งกายด้วยชุดเวียดนามในงานสำคัญ การนับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ การบริโภคอาหารเวียดนาม ความงามด้านการผสมผสานศิลปะการก่อสร้างสถานที่ต่างๆ ในท้องถิ่นเพื่อไม่ให้ลูกหลานชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่อาศัยในประเทศไทยลืมประเพณีวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ รวมทั้งเป็นการปลูกจิตสำนึกให้รักแผ่นดินเกิดของตน สอดคล้องกับแนวคิดความเป็นชาติพันธุ์ของ Barth (1996) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ชาติพันธุ์เป็นจิตสำนึกที่ถูกสร้างขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง โดยสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์นั้นเป็นผู้เลือกวัฒนธรรมต่างๆ เช่น ภาษา ศาสนา เครื่องแต่งกาย นิสัยการบริโภค และอื่นๆ เพื่อแยกแยะความแตกต่างระหว่างกลุ่มตนกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นหรือเรียกว่า “พรมแดนทางชาติพันธุ์” (Ethnic Boundary) พรมแดนดังกล่าวสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป การเข้าใจปรากฏการณ์ทางชาติพันธุ์ต้องพิจารณาความคิดและจิตสำนึกของคนในแต่ละกลุ่มว่าลักษณะใดทางวัฒนธรรมมีความหมายกับความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ของพวกเขา ลักษณะของความแตกต่างทางชาติพันธุ์ระหว่างกลุ่มชนต่างๆ ไม่ใช่ภาพรวมของวัฒนธรรมทั้งหมด

นอกจากนี้ บทบาทชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤกษ์ทองแก้ว (2558) อธิบายว่าชาวเวียดนามที่อพยพมา มีกระบวนการเปลี่ยนแปลงบทบาททางสังคมในมิติต่างๆ อย่างเป็นลำดับ โดยครอบครัวเวียดนามที่พ่อแม่มีเชื้อสายเวียดนามไทยนั้น จะมีการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สังคม และการเมือง อย่างครบถ้วน และมีบทบาททางสังคมเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสิทธิบัญญัติที่สะสมอยู่ในตัวตนของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามคือ ความขยัน ความประหยัด และอดทน สิทธิอำนาจตามประเพณีที่สะสมผ่านทั้งบุพการีแผ่นดิน โรงเรียนสอนภาษาเวียดนาม และศาลเจ้า สิทธิอำนาจตามกฎหมายสะสมผ่านสมาคมมิตรภาพไทย

เวียดนาม สมาคมชาวเวียดนามแห่งประเทศไทย และสมาคมธุรกิจไทยเวียดนาม ที่นำมาสู่อำนาจชอบธรรมของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม จนได้รับการยอมรับจากสังคมไทยในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาด้านเศรษฐกิจ พบว่า ชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริม กระตุ้น และพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดหนองคาย และอุบลราชธานี โดยเป็นเจ้าของกิจการค้าประเภทต่างๆ ดังนั้นทางจังหวัด ควรพัฒนา ส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่เชื่อมโยงด้านการค้า การบริการและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศให้มากขึ้น เพื่อให้ธุรกิจหรือกิจการสามารถขยายตัวในระดับอาเซียนและในระดับโลก

2. จากการศึกษาด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่า ชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม เห็นคุณค่าการรักษาระบบทางสังคม และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม มีการนำประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ ความกตัญญูมาใช้เป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ สืบทอดให้กับรุ่นลูกหลาน มีการรวมกลุ่มเป็นชมรมหรือสมาคมอย่างเข้มแข็งทั้งจังหวัดหนองคาย และจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเป็นหน่วยกลางในการติดต่อสื่อสารให้ความร่วมมือกับหน่วยราชการ ช่วยเหลือพัฒนา แก้ไขปัญหาสังคมอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำเอกลักษณ์ที่ดี และมีความโดดเด่นถ่ายทอดให้กับกลุ่มอื่นๆ ในประเทศได้รับรู้ จะเป็นการสนับสนุนความภูมิใจในความเป็นชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่เป็นแบบอย่างในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ พร้อมพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบของภาครัฐในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม

2. ควรมีการศึกษาการสร้างพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม เพื่อเป็นการเรียนรู้กระบวนการถ่ายทอดสำนึกและพฤติกรรมจากรุ่นสู่รุ่นในการปลูกฝังทางสังคม และวัฒนธรรมในการเป็นที่ยอมรับของสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณะ ทองแก้ว. (2558). *การเลื่อนชั้นทางสังคมของครอบครัวชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธัญญาทิพย์ ศรีพนา และ Trinh Dieu Thin. (2548). *เหวียด เกี้ยว : ในประเทศไทยกับความสัมพันธ์ไทย-เวียดนาม*. กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรภัทร เจริญสุข. (10 กันยายน 2555). *เหวียดเกี่ยวกับเครือข่ายธุรกิจอินโดจีน* : แรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจอินโดจีน. สืบค้นเมื่อ มีนาคม 2557, จาก <http://www.siamintelligence.com/role-of-overseas-vietnamese-to-drive-indochina-economics/>.
- นิภากร กำจรเมณกุล. (2556). *การสื่อสารการเมืองของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รู้จัก “คำสั่ง 66/23”. การปรองดองและยุติสถานการณ์สู้รบในชนบทที่ถูกพูดถึงอีกครั้งยุค คสช. (26 มกราคม 2560). *ประชาไทย*. สืบค้นเมื่อ กันยายน 2560, จาก <https://prachatai.com/journal/2017/01/69790>.
- วัชร ศรีคำ. (มกราคม-เมษายน 2557). *แรงงานย้ายถิ่นเวียดนามในเขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานี*. *วารสารสังคมศาสตร์*, 10(1), 139-162.
- ศรีญา สุทธิ. (มกราคม-มิถุนายน 2559). *ไทยใหม่ : จากชาวเวียดนามอพยพสู่ชนชั้นนำใหม่ในเมืองนครพนม*. *วารสารมนุษยศาสตร์*, 17(1), 11-43.
- สุภากร จันทวานิช. (2553). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2554). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Barth, F. (1969). *Ethnic groups and boundaries: The social organization of cultural difference*. Boston : Little Brown and Company.
- Poole, P A. (1970). *The Vietnamese in Thailand: A historical perspective*. USA : Cornell University Press.
- Robert, R. (1965). *Peasant society and culture: An anthropological approach to civilization*. Chicago : University of Chicago Press.
- Schrock, J.L., Crowe, L., Fromme M., Gosier, D E., McKenzie, V S., Myers, R W., & Stegemon, P.L. (1970). *Minority groups in Thailand: Research and writing completed*. Washington, D.C. : Department of the Army.
- Steward, J.H. (1963). *Theory of cultural change*. Urbana Chicago London : University of Illinois Press

Translated Thai Reference

- Charoensuk, T. (September 2010). *Viet Kieu and Business Network in Isan: Propelling the Economy of Indochina*. Retrieved March 2014, from <http://www.siamintelligence.com/role-of-overseas-vietnamese-to-drive-indochina-economics/>. [in Thai]
- Chanthawanich, S. (2010). *Qualitative Research Methodology* (18th Ed.). Bangkok : Chulalongkorn University Printing House. [in Thai]
- _____. (2011). *Data analysis in qualitative research* (10th Ed.). Bangkok : Chulalongkorn University Printing House. [in Thai]
- Kumjonmenukul, N. (2013). *Political communication among Thai people of Vietnamese descent in the Northeast of Thailand*. (Unpublished doctoral dissertation). Thammasat University, Bangkok, Thailand. [in Thai]
- Recognizing “Command 66/23”. (2017, 26 Jan.). The Reconciliation And Ending of the Fighting Situation in the Countryside Was Said Again in the Age of National Council for Peace and Order. *Prachatai*. Retrieved September 2017, from <https://prachatai.com/journal/2017/01/69790>. [in Thai]

- Srikham, W. (2014). Vietnamese migrant workers in the Ubon Ratchathani Municipality. *Journal of Mekong Societies*, 10(1): 139-162. [in Thai]
- Sriphana, T., & Trinh Dieu Thin. (2005). *Viet Kieu in Thailand in Thai-Vietnamese relationship*, Bangkok : Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University. [in Thai]
- Sukhari, S. (2016). (January-June 2016). The new Thai : Transformation of Vietnamese diaspora into a new and privileged class of Nakhon Phanom, *Journal of Human Sciences*, 17(1): 11-43. [in Thai]
- Thongkaew, K. (2015). *Social mobility of Viet Kieu family in Thai Society* (Unpublished master's thesis). Khon Kaen University, Khon Kaen, Thailand. [in Thai]